

Ràdio i revolució

Ferran Aisa, poeta i assagista, en una imatge d'arxiu
JORDI PLAY

ECN1. RÀDIO
CNT-FAI
BARCELONA.
LA VOZ DE LA
REVOLUCIÓN
Ferran Aisa

Editorial:
Entre Ambos
Barcelona, 2017
Pàgines: 734
Preu: 23,50

Per als que coneixem la seva obra, Ferran Aisa és un historiador infatigable, un picapedrer dels arxius, un *contemporanista* amb vocació d'arqueòleg i capacitat d'excavar en profunditat aquells materials difícils de trobar o que, indegudament, havien passat desapercebuts per la majoria. És per això que difícilment la història de l'anarquisme català podria explicar-se sense el seu esforç decidit i sense una bibliografia ingent, per a un intel·lectual que va començar relativament tard a publicar i amb un autodidactisme a cavall entre la història cultural i el periodisme.

En el seu darrer llibre combina aquests camps tot rescatant un dels episodis força desconeguts, malgrat ser transcendent: la de la col·lectivització de la ràdio durant la Revolució del 1936, i molt específicament la controlada per la CNT-FAI entre juliol del 1936 i juny del 1937.

De la mateixa manera que la de la indústria de l'espectacle i del cinema va resultar ser de gran interès, el control de la ràdio, a banda de resultar un útil instrument de propaganda, també va resultar ser l'experiència d'un eficaç canal de difusió de la filosofia llibertària pel que fa a cultura, educació, economia i tots aquells aspectes essencials en els intents de posar en pràctica

un model de societat ja experimentat des de l'univers anarquista al llarg dels anys previs. Els rics precedents periodístics dels diversos mitjans escrits (especialment la *Soli*, un diari amb una estructura professional i un tiratge de centenars de milers d'exemplars) va resultar útil per fer el salt a les ones. Això explica la facilitat amb què s'estableix una programació coherent i es fa participar un ventall de col·laboradors que resulten ser una brillant generació d'economistes, pensadors, divulgadors científics i intel·lectuals anarquistes, amb noms destacats com ara Fèlix Martí Ibáñez, Ada Martí,

Gonzalo de Reparaz, Frederica Montseny i tants altres, i amb col·laboracions internacionals destacables. En certa mesura, en la curta vida de l'experiència, es pot dir que l'estació ECN1, controlada per l'anarcosindicalisme, és capaç de generar un *star-system* que ajuda a consolidar la cosmovisió revolucionària sobre la qual és possible aprendre en els temps presents.

Guions i intervencions llegendades

El llibre disposa d'una important col·lecció de textos que acompanyen l'anàlisi històrica i que corresponen a bona part dels guions i les intervencions llegendades al mitjà. A banda dels comunicats de guerra, els comentaris polítics o les crides a la mobilització, el més interessant són aquells relacionats amb la divulgació científica, la literatura, les polèmiques sobre temes històrics i culturals i tots aquells aspectes que confirmen la voluntat deliberadament formativa de la ràdio revolucionària. Hi ha molta pluralitat, molt allunyada del realisme socialista de l'espai a l'òrbita del comunisme soviètic, i molta voluntat de servei a la societat a partir de la funció educativa.

També hi destaca certa pluralitat en un context difícil. És en tota aquesta dimensió que aquest llibre contribueix a fer comprendre la força i el rigor de l'alternativa llibertària que explica l'èxit de la Revolució, capaç de resistir durant pràcticament un any la pressió bèl·lica feixista i els atacs de la rereguarda dels contrarevolucionaris, en peculiar aliança de comunistes i nostàlgics del vell ordre, responsables d'estróncar el somni del 19 de juliol. Dècades després, Aisa ens reivindica la tasca d'aquells que van aixecar una ràdio entesa com a un servei públic, i això, en els temps presents, resulta particularment inspirador. *

NOVEL·LA MARTA MONEDERO

Quin sentit té llegir?

És interessant acostar-se novament al turc Orhan Pamuk un cop ha baixat la sobreexposició mediàtica que per a qualsevol escriptor comporta obtenir el Nobel de literatura (2006). En el seu cas, un guardó merescut. Acostar-s'hi altra vegada, doncs, i llegir una de les obres de quan no era tan conegut tenint present la trajectòria d'un autor crític amb la situació política i social a Turquia des de fa anys. Pamuk s'ha expressat en contra no només de la deriva autoritària de l'actual govern

del president Erdogan sinó que ha denunciat la precària situació dels drets humans, especialment pel que fa a la qüestió armènia i dels kurds, dos temes que han fet que un istanbulita de classe acomodada com ell generi opinions contraposades entre els seus compatriotes.

Alguns l'acusen d'haver aprofitat la situació incòmoda en què ha viscut durant molt de temps per anar-se'n als Estats Units a guanyar diners dictant conferències. D'altres, però, el veuen com una de les poques veus dissidents amb projecció internacional d'una Turquia on van maldades. El que és cert és que la seva obra literària ens mostra les contradiccions i la diversitat no només d'una megalòpolis com Istanbul sinó del conjunt d'un país amb una situació geoestratègica clau per a la regió.

Orhan Pamuk, un autor crític amb l'actual govern turc / MURAT

Intel·ligència espessa

Si una dona, un home o fins i tot un matrimoni de vells noten que són una càrrega econòmica i que demanen massa atencions no està mal vist que se suïcidin per no ser una molèstia per als descendents. Això al Japó, a l'actual. Aquí, les persones grans, fins i tot les pobres i les malaltes, s'aferren a la vida, com diu Antònia Carré-Pons, "de manera instintiva".

Quan el pare de l'autora del magnífic –diguem-ho d'entrada– recull de contes *Com s'esbrava la mala llet* va quedar afectat per un ictus, ella es va haver de familiaritzar amb els entorns dels hospitals, dels casals d'avis i dels geriàtrics. "Escriure és viure i aquests contes parteixen d'un fet viscut", assegura. Vuit contes narrats des del punt de vista d'ancians –la perspectiva, la realitat, que ha volgut mostrar–, però també d'una filla i d'un net, recullen l'observació de Carré-Pons sobre aquesta època de la vida. "L'he escrit per salvar-me a mi, per entendre el que li ha passat al meu pare", admet l'autora, que ha anat molt més enllà, dotant els relats d'un universalisme natural, gens impostat, d'una anàlisi gens ensucrada. No se'n riu dels vells, en absolut, però tampoc els glorifica.

I ho fa amb un estil despul·lat, molt en la tradició de la literatura russa que bé co-

neix, aromatitzat d'Alice Munro. Unes narracions efectives que diuen les coses, les situacions, els sentiments, tal com són, però aportant una esperança de futur i un marge ampli per poder estimar, tornar-se a enamorar o, si més no, aconseguir una companyia per al temps... que quedi.

Els tons varien, tot i que les sensacions que ens transmeten aquestes narracions resulten uniformes, perquè el tema està ben focalitzat. Es poden llegir alterant l'ordre, però és recomanable mantenir el que ha triat l'autora o, si més no, deixar per al final l'últim, *Punt de creu*, boníssim ell sol, però sublim com a colofó de l'obra. Un conte ple de simbolismes elegants sobre el fil de la vida, de l'evocació –gens carrinclona– del record. Una dona reflexiona tot contemplant un quadre inacabat, fet amb punt de creu, que mostra una casa amb paisatge i el capriciós cromatisme de l'existència.

"És l'edat del surrealisme". Per això hi ha molt d'humor, gens groller, potser un pèl negre, quan toca. Un humor que no vol ocultar l'espai on ens fa entrar l'autora, tot i que no ens ve de gust, perquè la primera impressió és de decadència física i mental. La dels pares, la que ens espera a la cantonada, la que ja vivim. Potser no cal suïcidar-se, però tampoc girar-li l'esquena, com si no existís. I l'autora ens planta aquest panorama als morros amb un acuradíssim desplegament d'eines literàries.

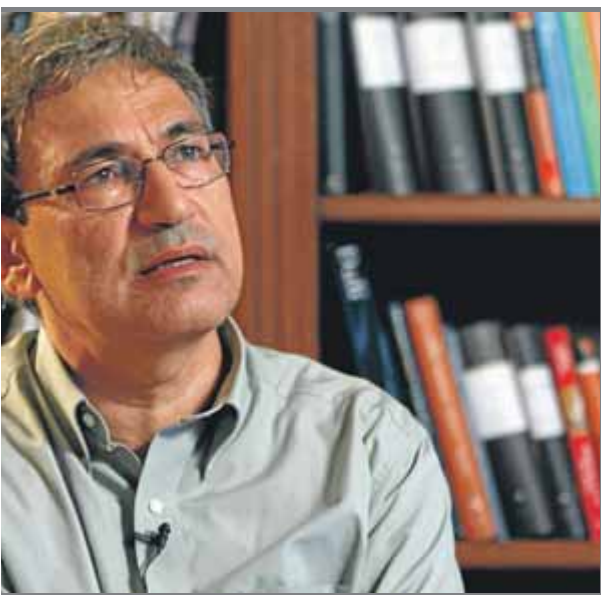
És el setè llibre que publica, tots diferents, i per primer cop de contes. Seria injust etiquetar aquest com el seu millor, però em permeto la llicència d'opinar que, a mi, és el que més m'ha agradat. "[...] a la Lúcia l'ictus li ha canviat el caràcter, tan espontània i riallera que era abans i ara se li ha tornat la intel·ligència espessa". L'Antònia Carré-Pons la té ben fluïda, la intel·ligència. I per molts anys. *

Antònia Carré-Pons
ha publicat contes
per primer cop
ORIOL DURAN

**COM S'ESBRAVA
LA MALA LLET**
Antònia Carré-Pons

Editorial: Club Editor
Barcelona, 2018
Pàgines: 128
Preu: 14,50 euros

Més Llibres n'edita ara en català *La vida nova* (1994), una novel·la en primera persona, amb una bona traducció, que ajuda a fer que flueixi com una faula i en la qual un noi viatja per diferents llocs de Turquia a partir de la recerca que li ha inspirat un llibre. A través d'aquest recorregut que el protagonista també fa per l'amor a una noia es perfilen els grans canvis que vivia el país a la dècada dels noranta i la radicalització islamista prèvia a l'auge del gihadisme al Pròxim Orient. Però *La vida nova* no té una única lectura. Aborda un ventall de temes com ara la família, la violència, el sectarisme i el paper de la literatura, entre d'altres. Un grapat de qüestions que després Pamuk desenvoluparà a altres obres com *Neu*, *El museu de la innocència* i fins i tot al volum de memòries *Istanbul, ciutat i records*.

Una de les gràcies de Pamuk és que deixa al lector que hi posi molt de la seva part en aquesta novel·la d'aprenentatge a estones estranya, un punt màgic, vibrant i intensa, que ens embolica com si fóssim en un conte de *Les mil i una nits*. El viatge cap a una nova vida del protagonista està marcat per un llibre perquè Pamuk és conscient de la importància de la literatura. De la bona i de la dolenta. Del contingut dels llibres sagrats i de les interpretacions que se'n poden arribar a fer. I per això ens qüestiona quin sentit té llegir si no tenim les eines per raonar i decidir què volem fer per nosaltres mateixos. *La vida nova* permet una lectura ràpida tot i que ens aboca a la reflexió. Ens transporta. I ens demostra que tot i tenir un clar compromís polític, Pamuk coneix bé i s'estima l'ofici d'escriptor. *

LA VIDA NOVA
Orhan Pamuk

Traducció:
Víctor Compta
Editorial:
Més Llibres
Barcelona, 2017
Pàgines: 408
Preu: 19,90 euros